

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לשלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

לזכות
רבי
אברהם
בן ר' יהואל
שיחי
ולכל
משפחתו
הצלחה רבה
ורוב נחת
מכל יוצאי
הלציו

שבת קודש כב מנחם אב תשפ"ה: הדלקת נרות: ירושלים: 6:47 תל-אביב: 7:02 חיפה: 6:55 מוצאי שבת: ירושלים: 8:00 תל-אביב: 8:03 חיפה: 8:03 ר"ת: 8:38

פרשת עקב

גמילות חסדים

לגמול חסד עם הזולת ולהטיב עמו!

נלמד מהפסוק: "ושמר ה' אלוך לך את הברית ואת החסד" (פרק ז"ב) ואמר חז"ל: תניא שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל. רחמים ביישנים, גומלי חסדים. גומלי חסדים מניין. דכתיב "ושמר ה' אלוך לך את הברית ואת החסד" (ירושלמי קידושין פ"א ה"א). וכן נלמד מהפסוק "ללכת בכל דרכיו" (פרק יא-כב). והביא רש"י דרשת חז"ל: מה הוא רחום אף אתה רחום, מה הוא גומל חסדים אף אתה גמול חסדים. ידועים דברי חז"ל, שבזמן בית המקדש, היו הכהנים והעם מתנדבים להביא עצים למערכה והיו מקריבין קרבן באותו יום, ואפילו בשעת הגזירה התחזקו במצוה זו, ובגמרא (תענית כח.) מבואר כיצד הביאו בשעת הגזירה ע"ש.

עפ"ז כתב החפץ חיים (באהבת חסד ח"ג פ"ז): אילו היה בזמננו מקדש, בוודאי היה כל אחד מישראל מתנדב עצים על המזבח שהוא מקום כפרת עוונותיו, וגם טורח בעצמו להביאם לבית המקדש ברוב שמחה.

ממשיך הח"ח ואומר, כי בלי ספק שהאיש המתחסד עם הדלים והאביונים ומכנת רגליו לקבץ נדבות עבורם, זכותו כל כך גדולה ומועלת לכפר עוונותיו כמו שהביא עצים לבית המקדש.

וראיה לכך מביא הח"ח, ממה שמצאנו (אבות דר' נ-ד, ה) שרבו יוחנן בן זכאי השיב לרבי יהושע בן חנניה שהיה דואג ואומר: "אוי לנו שהוא חרב, מקום שמתכפרים בו עוונותיהם של ישראל". אמר לו: "בני אל ירע לך, יש לנו כפרה אחרת שהוא כמותה, ואיזה זו גמילות חסדים, שנאמר (הושע-ו) "כי חסד חפצתי ולא זבח".

הגומל חסד, אוכל פירות בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא (פאה א-א). וכל כך למה? מבאר המהר"ל מפראג זצ"ל (בספר גבורות ה' - פ"ו) כי בכך דבק במדותיו של הקב"ה, ומדת טובו של ה' שמשפיע מחסדו על כל העולם, והשפעה זו עושה פירות ותולדות בעולם, וכדכתיב (תהלים פט, ג) "אמרת עולם חסד יבנה". על כן מי שדבק במדה זו יש לו גם קרן ופירות.

דוד המלך אמר (בתהלים פ"ב): "לדוד שמרה נפשי כי חסיד אני" וראה מה שדרשו על כך חז"ל (ברכות ד.). נשאלת השאלה: כיצד זה משבח דוד ומכנה עצמו בכינוי חסיד, והרי האדם העושה מעשה חסד ומפרסמו, מנכים לו משכר המצוה שעושה?

וביאר הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל: כאשר מתפאר אדם ומפרסם שאיש חסד הוא, הרי רבים משכימים לפתחו ומבקשים עזרה, ובוודאי, כאשר תולה שלט על ביתו שדלתו פתוחה לכל מי שזקוק לעזרתו. הוא שאמר דוד המלך "כי חסיד אני". הוא פרסם והודיע שדלת ביתו פתוחה בכל עת ובכל שעה לענות לשואלים ולהשיב להם דבר הלכה...

להתנדב ולזכות...

אשה צדקנית שלקחה על עצמה להתעסק בילדים חולים ולארגן להם כל מיני פעילויות כדי להקל עליהם את ההתמודדות במחלתם הקשה, נשאלה האישה היאך הגיעה לזה ומה ראתה על ככה להטיל על עצמה כזו מעמסה שכדי לעמוד בה נדרשים תעצומות גוף ונפש. השיבה האשה במעשה הבא שאירע עמה:

לאחר נישואי עברו כמה שנים, ולא זכיתי בפרי בטן. עליתי לביתו של הגאון **רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל** וסיפרתי לו בדמעות על המצב וביקשתי ממנו ברכה, שגם אני אזכה להיות אמא בישראל.

רבי שלמה זלמן ענה לי: "אם לא זכית בפרי בטן זה סימן שלא נגזר עליך, ולמה את רוצה דבר שלא נגזר עליך. אך אם בכל זאת את רוצה שהקב"ה יעשה עבורך דבר שלא נגזר עליך, גם את צריכה לעשות מעשה שאת לא חייבת, אלא בהתנדבות, ואם הקב"ה יראה שאת מתאמצת, אזי גם הקב"ה יעשה עבורך מה שלא נגזר עליך, ויתן לך פרי בטן".

"בדקתי וחיפשתי" - מספרת האשה - "באיזה דבר אני יכולה לפעול בהתנדבות מעבר לחובתי, עד שראיתי שיש חסר בפעילות ילדים חולים אלו, וכך התחלתי בפעילות הזו".

והנה מיד כשפתחתי את ארגון החסד הזה, נפקדתי בעזרת ה'. וכעבור תשעה חודשים נולד לי בן זכר. וכך המשכתי בפעילות הזו. כעבור שנתיים הוספתי והגברתי את הפעילות ומיד לאחר מכן זכיתי בחסדי שמים בבן נוסף. כעבר שנתיים הגברתי עוד יותר את הפעילות והנה זה קרה בשלישית וזכיתי לבן שלישי... **חשוקי חמד**

"הגומל חסד נפשו מתעלית..."

מעשה שבא לפני החזון איש אברך מירושלים שביקש לשאול עצה בנוגע לשידוך מסויים בשביל אחד מקרוביו, ובתוך הדברים הפליט מפיו: "אמנם נענית להפצרות קרובי ובאתי לשאול, שהרי חסד הוא, אבל חס אנוכי על השעות שאני מתבטל בשל כך מתורתי".

השיבו החזון"א מיניה וביה: "חלילה! אין התורה בגדר חכמה רגילה, אלא עצמיות הנפש הישראלית, וכל הגומל חסד לזולתו נפשו מתעלית, ונמצא אגב כך מסתייע גם בידיעת התורה..." **פאה"ד**

"איש לרעהו" פרשת עקב מוקדש לעילוי נשמות אמו"ר

ר' יוסף ישראל בן מורינו הרב יעקב יהודה הלוי הופמן ז"ל נלב"ע כ"ג מנחם אב

ואשתו א"מ מרת מרים ע"ה בת ר' יעקב ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

הרב נפתלי אלימלך בן שרה: ב"ה יש שיפור בבריאות אך עדיין צריך תפילות לרפו"ש, יש"כ

לנהוג בכניעה ובענוה עם זולתו ולעקור מהלב כל סוגי גאווה וגסות הרוח!

נלמד מהפסוק: "ולא תביא תועבה אל ביתך" (פרק ז-כו) וכן מהפסוק: "ורם לבבך ושכחת את ה'" (ח-יד)

ודרשו חז"ל: **כתיב "ולא תביא תועבה אל ביתך" וכתוב: "תועבת ה' כל גבה לב" (משלי טז) מכאן אמר רבי יוחנן משום רשב"י כל אדם שיש בו גסות הרוח כאילו עובד עבודת כוכבים. וכן: אמר ר' יוחנן, כל אדם שיש בו גסות הרוח כאילו כפר בעיקר שנאמר: "ורם לבבך ושכחת את ה'" (סוטה ד:). עוד דרשו: אזהרה לגסי הרוח מניין? אמר ר' נחמן בר יצחק "ורם לבבך ושכחת את ה'" וכתוב "השמר לך פן תשכח את ה'" וכדו' אילעא דאמר, כל מקום שנאמר "השמר" אינו אלא "לא תעשה". (סוטה ה.).**

את הפסוק "תועבת ה' כל גבה לב" פירש הגר"א זצ"ל, שאפילו אדם שלא הוציא את גאוותו אל הפועל, לא במעשה ולא בדיבור, אלא גאוותו מסתתרת בפנימיות לבו, ורק ה' הבוחן כליות ולב יכול להעיד עליו שהוא גבה לב, גם על אדם כזה כבר נחרץ משפטו שהוא "תועבת ה'" משוקץ ומתועב הוא בעיני הקב"ה, ויענש על כך.

ואכן כהמשך ליסוד זה הזהיר הגאון **רבי חיים מוואלוז'ין** זצ"ל (**בנפש החיים** פ"א): השמר והזהר מאוד שלא תזוז דעתך עליך ותתנשא לבבך מאשר אתה עובד את בוראך בטהרת המחשבה. ובהשקפה ראשונה לא תרגיש כל כך בהתנשאות לבך מזה וכתוב מפורש "תועבת ה' כל גבה לב" שאף אם לא תתראה ההתנשאות לעיני בני אדם, אלא רק במחשבת הלב לבד בעיני עצמו, היא תועבה ממש לפניו יתברך, כידוע שהיא השורש והשאר שבעיסה לכל המדות הרעות...

וכתב הגה"צ רבי יצחק בלזר זצ"ל (**בכוכבי אור**): "יש סבורים, כי יסוד הגאווה היא מדה שבין אדם לחברו שמתנשא האדם על זולתו, אבל זוהי טעות. גם אם יהיה האדם בודד ביער ולא יכיר שום איש, גם שם תמצא הגאווה, ולעומתה - הענוה, את מקומה. כי גם אם רק במחשבתו מוצא האדם בקרבו איזו שהיא חשיבות עצמית זוהי כבר גאווה".

ולמעשה אמר רבי יצחק בלזר: "אחת היא לנו להכיר באמת: להכיר פחיתות ערכנו ומצבנו, ומתוך כך להתרחק מן הגאווה, שהיא שורש לכל המדות הרעות, ולהשתלם במדת הענוה המקרבת את האדם אל בוראו". עכ"ד.

והגורם לכ"ז הוא הכבוד המדומה והרדיפה אחריו, הגה"צ **רבי חיים זייציק** זצ"ל ביטא את דעתו של רבי יצחק בלזר (בספרו **ואני תפילה**) בענין זה בדברים הבאים:

חז"ל בגמרא (ביצה לב:) הפליגו בהגדרת רוע מצבו של המצפה לשולחנם של אחרים, עד שאמר עליו רב "עולם חשך בעדו" ורב חסדא אמר "אף חיו אינם חיים". והרי אין לך עני גדול המצפה לשולחן אחרים, ממי שהוא להוט אחר הכבוד ומחזר אחר בני אדם שיחלקו לו כבוד. הלא הוא ממש מסור ביד דעת זולתו, כשהוא מחזר על פתחי נדיבים ופושט ידו להתנאות מפיהם ולזכות במחמאותיהם. מי לנו "מצפה לשולחן אחרים", גדול מזה, המצפה לחינחון כבוד מהזולת והמאסף בחוצות את שבחי עצמו... עכ"ד.

נוסיף על הדברים, את מה שהיה הגר"ח **זוננפלד** זצ"ל אומר בשם רבו הגאון **רבי אברהם שאג** זצ"ל: אין לך שוטה ומתבזה יותר מזה שמזדקק לבריות לשם כבוד. כי תמיד גורלו נתון בידי אחרים, ברצותם יתנו לו וברצותם ימנעו ממנו, ויוצא שכל ימיו נצרך הוא לבריות ושרוי בבזיון. ואיזה שוטה הוא זה שגורם לעצמו להיות תמיד נצרך ומתבזה בפני הבריות בעד כבוד מדומה ומפוקפק.

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל היה אומר (מובא בספרו **חזון יחזקאל** על מסכת סוטה פ"ג ח"ב) כי המתגאה כופר הוא בהקב"ה: וכל כך למה? משום שכל גאווה שהאדם מתגאה על רעהו, בין בחכמתו ובין בעושרו וטובתו, ובין בגבורתו, הוא מתגאה לפני הקב"ה. הלא כל מה שיש לאדם, מידו של המקום נתנו לו, ולא בכוחו ובעוצם ידו עשה לו את עושרו, ולא הוא שהכתיר עצמו בכתר החכמה, ולא במאמציו נעשה גיבור, ואעפ"כ אומר הוא בגאוותו כאילו הוא עצמו עשה לו את כל החייל הזה, האין זה כפירה במתנת חלקו של הקב"ה.

"למה לביישיני על עבירות שבידי?"...

פעם ישב הצדיק **רבי מאיר מטיקטין** זצ"ל בבית המדרש בעירו, והקשיב לדרשתו של מגיד, נודד דרכים, שהוכיח את הקהל על עבירות שבידם.

כאשר סיים המגיד את דברי תוכחתו, ניגש אליו רבי מאיר ותלונה בפיו: "מה לו למר לבייש אותי לעיני קהל ועדה ולהוכיח אותי על עבירות שבידי?"

נבהל המגיד ואמר: "חלילה להעלות על הדעת שהתכוונתי לכבודו" השתומם רבי מאיר: "זכי היאך יעלה על הדעת אחרת, והלא אני יודע שכולם כאן צדיקים, ורק אני חוטא..."

חס"מ

היין מחמיץ לבעל גאווה...

אדם ניגש אל הגאון **רבי חיים קניבסקי** זצ"ל ותינה בפניו את צערו: "הכנתי כמות גדולה של יין וכל היין החמיץ..." לתדהמתו הגדולה שאלו רבי חיים: "מדוע אתה רב עם אשתך?" שאלו בפליאה: "כיצד הרב יודע זאת?"

השיב רבי חיים: "זוהי גמרא מפורשת במסכת בבא בתרא. שם נאמר: "חמרא מזלא דמריה גרים". כלומר: איכות היין מושפעת מהתנהגותו של בעליו. כשהיין מחמיץ, אות הוא שבעליו לוקה במדת גאווה, כפי שנאמר בחבקוק: "ואף כי היין בוגד גבר יהיר ולא ינוה".

ומסביר הרשב"ם: כיצד רואים כאן מדה כנגד מדה? אלא שהגאוותן מגיס דעתו ומתפאר במה שאין בו, ועל כן יינו בוגד בו ומחמיץ, כך שבעוד הוא סבור שיש בידו יין, למעשה יש בידו חומץ.

ובהמשך הגמרא מוסבר סוף הפסוק "ולא ינוה": אדם גאוותן אינו מקובל אפילו על אנשי ביתו. יוצא, איפוא, שאדם שיינו החמיץ הרי זה סימן שהוא בעל גאווה, וממילא גם שלום הבית שלו אינו מן המשופרים..."

רבי חיים

"שמוא גבה לבי בדרשות..."

סיפר הרש"מ וואלך שליט"א: "יום אחד נכנסתי לביתו של הגר"י **גלינסקי** זצ"ל ונדהמתי לראותו שרוי בצער גדול. "לא ישנתי כל הלילה" אמר לי. התפלאתי, רבי יעקב שעבר כל כך הרבה בחיים, פתאום מוטרד עד כדי כך שאינו יכול לישון. מה זה יכול להיות?

השיח רבי יעקב את לבו: "המדרש מספר שכשהוציאו את רבי ישמעאל ורבן גמליאל להריגה, ערכו חשבון נפשם על מה ולמה נזר עליהם כך. שאל רבי ישמעאל את רבן גמליאל:

"שמוא כשדרשת ברבים גבה ליבך עליך? השיב רבן גמליאל: "לא! מעולם לא גבה לבי בעת שדרשתי". פנה אלי רבי יעקב: "זה הרי פחד נורא! אני כל ימי בדרשות. איך אוכל להעיד שמעולם לא גבה לבי? אני מבקש ממך שתכנס לשאול את **רבי חיים קניבסקי** מה עושים..."

"ערכתי מכתב ובו כתבתי שהגאון רבי יעקב גלינסקי מוטרד מאוד מדברי המדרש האלו, ואיך אפשר להסיר דאגה מלבו? השיב לי רבי חיים תשובה בכתב: כיום אין לחשוש מגבהות הלב, היות שעל כולם מדברים סרה, ועל כולם לועגים, גם על דרשנים, אין מקום לגאווה, להיפך זה עוד בזיון..."

"נכנסתי לרבי יעקב והראתי לו את המכתב. עננת הצער והדאגה סרה מפניו והיה נראה כי דעתו נחה עליו מתוך התבטלותו המוחלטת לדעתו של רבי חיים קניבסקי.

הלמות עמלים

שלא להדר במצוות על חשבון פגיעה בזולת!

נלמד מהפסוק: "לאהבה את ה' אלוהיכם ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו" (פרק יא-כב)

וכתב רש"י: הוא רחום ואתה תהא רחום. הוא גומל חסדים ואתה גומל חסדים. מכאן נלמד - היה אומר הגה"צ רבי יעקב ניימן זצ"ל - שקיום מצוות שבין אדם למקום מותנה בשמירה וזהירות יתירה בענינים שבין אדם לחברו. שגם בשעה שמתעלה האדם ומתדבק בקיום מצוות הבורא, אל לו לשכוח את הציווי, ללכת בכל דרכיו מה הוא רחום וכו', וממילא להזהר שלא לפגוע בזולתו.

באחת מדרשותיו הביע הגר"א דסלר זצ"ל את השקפתו על סכנתם של הדקדוקים והחומרות שעלולים לבוא על חשבון הזולת: "וודאי שיש בהם עיקר גדול" - כותב הרב דסלר - "אולם סכנה גדולה נשקפת מהם ברוחניות, ועלול היצר להשתמש בתחבולה זו להשקיע את האדם בדיקדוקי מצוה אחת, כדי להכשילו, חלילה, בעבירות רבות..."

לפיכך, המליץ הרב דסלר, להקפיד ולהחמיר בדיקדוקים בענינים עיקריים ויסודיים, כמו באיסור ביטול תורה ושמירה מ"לשון הרע" וכדומה, כדי להמלט מהסכנה, שכן על ידי דיקדוקים צדדיים והידורי הידורים, יסיח האדם דעתו חוץ מהענינים העיקריים אשר לדאבונו אנו נכשלים בהם.

אחד הדברים שצריך האדם לשים אל לבו בעת קיימו מצוות התורה, שלא לגרום צער לזולתו אף לזמן מועט. וכפי שאמרו חז"ל בגמרא (חגיגה ה.) על הפסוק "כי כל מעשה האלוקים יבוא במשפט על כל נעלם". עכ"ד.

וידוע על הגאון **רבי שלמה זלמן אויערבאך** זצ"ל שנהג כל ימיו שאת שיירי המאכל מהצלחת, היה בעצמו זורק לפח הזבל ולא נתן לבני ביתו לעשות זאת, כי סבר שהאיסור להמאס על הזולת שייך גם ביחס לבני הבית.

הגאון רבי שלום שברון זצ"ל כתב בפינקסו ממה שסיפר **הגאון רבי אפרים בורדיאנסקי** זצ"ל על הגאון **רבי יחזקאל אברמסקי** זצ"ל שבאחת השיחות עמו התבטא רבי יחזקאל והעיד על עצמו כי היו תקופות שהיה ממעט בהידור במצוות. והסביר טעמו כי התבונן וראה שרוב הידורי מצוה מסתבך בבין אדם לחברו! ולכן החליט לוותר על ההידורים שלא יכשל בדברים שבין אדם לחברו.

בספר טעם ודעת כותב הגר"מ **שטרנבוך** שליט"א שגם כאשר מדקדק אדם בקיום המצוות, עליו להבחין בין מה שמוגדר כ"גוף האיסור" לבין מה שמוגדר כ"חומרא בעלמא" שכן ההשוואה ביניהם עלולה לגרום למכשול חמור.

ומביא ראיה לכך, ממה שאירע אצל חוה שהוסיפה על מה שצוה ה' "לא תאכלו" ואמרה "ולא תגעו בו". ומכיון שראה השטן כי חוה מחשיבה את הנגיעה כגוף האיסור של אכילה, לכן הכשילה בנגיעה, ואז טעתה וסברה כשם שלא מתה בנגיעה, כך באכילה.

ומסיים רבי משה: אלו שמדמין החומרא לגוף האיסור, גורמים להכשל בלשון הרע והוצאת שם רע על הזולת שאינו מחמיר כמותם.

בשיעור שהשמיע הגה"צ **רבי הירש פאלי** זצ"ל ביום הזכרון של אביו (רבי אברהם נח זצ"ל) אמר בין היתר: "מורגל אצלנו שיש חילוק בין ה"בין אדם למקום", לבין ה"בין אדם לחברו" וכי הם, לכאורה, שני מושגים נפרדים שאינם קשורים זה לזה. ואם אדם חלש באחד מהם אין זה סותר לשני.

אך אבי מורי לימדנו שלא כך הם פני הדברים. אין אפשרות להפריד בין "בין אדם למקום" לבין "בין אדם לחברו" כדרך שמצינו בלוחות הברית, שבלוח אחד היו חקוקות המצוות שבין אדם למקום, ולעומתם בלוח השני - המצוות שבין אדם לחברו, ללמדך שאי אפשר להפריד בין שני חלקי התורה הללו.

"לסגור בלי רשותה?!"...

כאשר שהה הגאון **רבי ברוך בער ליבוביץ** זצ"ל באמריקה, והתאכסן בבית מלון, פנה אליו אחד מתלמידיו לשעבר והפציר בו לבוא ולהתארח בביתו. רבי ברוך בער נענה להזמנתו והגיע לבקרו.

כשנכנס רבי ברוך בער לבית, היה זה בשעה שאשתו של התלמיד עסקה בעניני הבית תוך כדי שמיעת מוזיקה. התלמיד הבין שאין זה לכבוד הרב שבעת שהותו בבית ישמעו צלילים כאלו ולכן מיהר לגשת ולכבות את הטייפ.

קרא לו רבי ברוך בער למרפסת ואמר לו: "תלמידי היקר, היכן למדת את ה"תורה" הזאת, לגשת בלי רשותה של האשה ולסגור את המכשיר. ידעתי כי עשית זאת לכבודי, אבל האם לכבוד יחשב המעשה שעשית לאשתך, לסגור את הטייפ בעוד היא מקשיבה! אבקשך להכנס אליה ולבקש ממנה מחילה..."

במחיצתם

להזהר מאיסור דאורייתא...

מאזני זהב היו לגאון **רבי בן ציון אבא שאול** זצ"ל לשקול מה הנהגת הדין ומה לפנים משורת הדין, מה חומרה ומה הידור, אימתי לנקוט בו ואימתי לא. הגמרא מספרת (ברכות לא:) על רבי עקיבא שכשהיה מתפלל בינו לעצמו היה מאריך ובציבור היה מקצר מפני טורח הציבור. ומכאן הסיק **השל"ה** שאין לראשי הקהל להאריך בתפלה, לפיכך פסע רבי בן ציון לאחריו לפני אמירת "אלוקי נצור" ואמר שכך נהג הגאון **רבי עזרא עטיה** זצ"ל כדי שלא לעכב את הציבור.

פעם ישב רבי בן ציון בסעודת אירוסין. הגיע המלצר והגיש תבשיל. פנה אברך אל רבי בן ציון בלחשיה: "אשאל את בעל השמחה היכן קנה... האם יש בו חשש?"

ענהו: "גם אם יהיה בו חשש, אינו אלא ספק איסור מדרבנן. ובשאלתך תגרום לו צער וחלישות הדעת ואולי אף הלבנת פנים והם איסורים מדאורייתא. רצונך אכול. לא תרצה, תאכל דברים אחרים..." (כמובן, בכל מקרה יש לדון לגופו). **יגילו במלכם**

להרגיש את הזולת...

עקב מחלתו של הגאון **רבי אברהם פאם** זצ"ל אירגנו מנין בביתו. באחת השבתות המושלגות, הכניסו הבאים לתפלה בוך ורפש ברגליהם וכשיצאה השבת היתה ריצפת הבית מלוכלכת מאוד.

והנה במוצאי שבת נשמע צילצול בפעמון הדלת, ובפתח עמדו תלמיד לשעבר עם בנו שהתפללו במנין באותה שבת

"באנו לשטוף את הריצפה" - אמרו. לפני שנתן הרב פאם את הסכמתו שאל שתי שאלות: "האם אשתך יודעת שאתה כאן?" ושאלה נוספת: "האם סיימת לעזור בבית שלך?" רק אחרי תשובות החיוביות הסכים שהשנים ישטפו את הריצפה.

אהוב על כולם

לא להתכבד על חשבון אחרים...

סיפר הרה"ג **רבי פייבל הולנדר** זצ"ל: לאחר שהגאון **רבי יוסף ליס** זצ"ל בא בבית האירוסין נודע לחמיו שהוא "בעל קורא" מוצלח מאוד, ועל כן בשבת הראשונה שהיה אצלו ביקש חמיו מה"בעל קורא" הקבוע שיכבד את חתנו רבי יוסף ליס בקריאת התורה.

ואולם רבי יוסף חשש שמא ע"י שיקרא באופן מוצלח יפגע בזה בבעל קורא הקבוע, ושמא אף יבקשו ממנו לקרוא בקביעות במקומו, על כן, כפי שהתבטא רבי יוסף ליס עצמו, קראתי כזו "קריאת התורה" בצורה כזו משובשת (ושהיו הרבה תיקונים מהקהל) עד שלא עלה על דעתם לבקשו שוב לקרוא...

ספר "מסוד חכמים"

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

"שבע דנחמתא" / הרב נפתלי וינברג

סעודת מצוה, ומה שמשוררים שם זה לא-דוקא "על נהרות בבל"...

* * *

"אסור לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה" (סעיף ה') הלכה זו מעוררת מיד מספר שאלות אליהן לא ניכנס בבמה זו. רק נציין את דברי **"ערוך השולחן"** שאין הכוונה לשחוק בעלמא, אלא למי שעוסק בשחוק זמן מרובה עם אחרים.

שאלה: למי כן מותר למלא שחוק פיו?

תשובה: אם הדבר נועד לצורך רפואה - גופנית או נפשית - הרי זה מותר. השמחה, כנודע, משפיעה על כל הגוף ומרפאה אותו כפי שכבר נכתב בספר משלי "לב שמח ייטיב גהה ורוח נכאה תיבש גרם".

אך כמובן שכל אחד צריך לברר אצל עצמו האם הוא אכן במצב חולי? ייתכן שלא כדאי להכריע בשאלה זו לבד, אלא להתייעץ עם מי שצריך להתייעץ - כמקובל בשאלות הלכתיות.

בעצם הדבר הזה שאנחנו מבינים שלפני מילוי הפה בשחוק יש לבדוק את הדבר אפשרי, בעצם כך אנחנו מעלים את ירושלים על ראש שמחתנו ולא נותנים לשכחה לשלוט בנו.

אבל מה עם "עבדו את השם בשמחה בואו לפניו ברננה"? הרי הפסוק אומר במפורש שעל כולנו להיות בשמחה!

אומר **'כף החיים'** שכאן הכוונה ל"שמחת הלב". בוא לא נתבלבל בין תחושת שמחה שממלאת את הלב, לבין מילוי הפה בשחוק. אלו שתי פעולות נפרדות לחלוטין. **לשמח!** חייבים תמיד! **למלא פיו שחוק!** רק בפורים, בשמחת חתן וכלה וכדו!

וכאן חשוב להדגיש שוב: על עצם השמחה אסור לוותר. חלילה! על כל אחד להיות שמח בחלקו! הביאנו המלך חדריו נגילה ונשמחה בד! הקב"ה שש ושמח כאשר אנחנו שמחים איתו בקרבת אלוקים ודבקות לאבינו שבשמים.

אבל שמחה פנימית שכזו לא נוצרת באמצעות מילוי הפה בשחוק, אלא דרך התבוננות ומחשבה. זו מדרגה מרוממת שהאדם מעפיל אליה שלב שלב, וכאשר הוא נאחז בה שוב לא יחדל ממנה: אתם הדבקים בהשם אלוקיכם חיים כולכם היום.

שמחה שכזו לא נוגדת את זכר החורבן, אלא אדרבה! שמחה שכזו מקרבת את הגאולה והלוואי נזכה לה כולנו!!

ימי האבל על חורבן הבית מאחורינו, וכעת אנו **"שבע דנחמתא"** - שבעה שבועות רצופים בהן ההפטרות מנחמות אותנו מהאבל, ומעוררות בנו את התקוה לגאולה השלמה!

משום-מה, תקופה זו של "שבע דנחמתא" לא כל-כך מקבלת ביטוי בחיים שלנו - לעומת תקופות אחרות במעגל השנה היהודי.

האמת: השבועות הללו "נפלו" בשתי תקופות שגוזלות את מלוא תשומת הלב, הראשונה "בין הזמנים" והשנייה "זמן אלול". ואולי זה הגורם.

כך או כך, בתקופה זו כדאי לנו להתחזק בנושא של 'זכר-לחורבן' והם ההלכות שנקבעו כדי שלא נשכח חלילה את ירושלים ונעלה אותה על ראש שמחתנו.

* * *

הנושא מרוכז בשולחן ערוך בעיקר בסימן תק"ס.

"משחרב בית המקדש תיקנו חכמים שהיו באותו הדור, שאין בונים לעולם בנין מסויד ומכויר כבנין המלכים, אלא טח ביתו בטיט וסד בסייד ומשייר מקום אמה על אמה כנגד הפתח בלא סיד". הרעיון הוא שבכל פעם שאנחנו נכנסים לדירה המפוארת שלנו נזכור שאנחנו עדיין בגלות, שחסרה לנו השראת השכינה שהייתה בעבר.

המשנה ברורה (סק"ב) נשאר בצריך עיון מדוע יש מקילים בדבר, אם כי הוא לא מוחה בפני אלו שמשאירים ריבוע שחור וכותבים בתוכו 'זכר לחורבן' (יש פוסקים שמחמירים, כי זה דומה לציור).

* * *

כאשר מכינים סעודה לאורחים, בין סעודת רשות ובין סעודת מצוה (מלבד סעודות שבת ויו"ט) **יש להחסיך תבשיל אחד שהיה ראוי להיות שם** (סעיף ב'). כלומר: אנחנו לא שוכחים, לא מסיחים את הדעת מחורבן הבית.

הרמ"א שם מציין את המנהג "לשבר כוס בשעת חופה". את המנהג הזה ברו השם מקיימים כולם, אבל, אבל! האם בשעת החופה מתבוננים מעט ב'זכר לחורבן' או שהלב והמוח פנויים רק לקריאות ה'מזל-טוב' שתיכף תפרוצנה עם שבירת הכוס?...

"וכן גזרו שלא לנגן בכלי שיר וכל מיני זמר" (סעיף ג'). ומכאן יש לתת את הדעת אודות מופעי זמר שאינם במקום

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

קוראים יקרים: אנא אפשרו לנו להמשיך ולהגביר את הפצת המידות הטובות בעם ישראל לתרומות: 0542538581 02-5671812 אפשר לתרום גם בכרטיס אשראי